



# DERFOR ER BIBLIOTEKAREN UUNDVÆRLIG FOR EN UDDANNELSE

*En ny model for samarbejde mellem bibliotek og uddannelse viser, hvor vigtig en partner bibliotekaren er for uddannelsen, når studerende skal udvikle og demonstrere informationskompetence.*

METTE BØNLØKKE MEBO@VIA.DK SYGEPLEJERSKE, MPH, LEKTOR,  
STUDIEKOORDINATOR VIA SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN I SILKEBORG,  
CAMPUS SILKEBORG

ELSE KOBOW ELKO@VIA.DK SYGEPLEJERSKE, CAND. CUR., LEKTOR  
VIA SYGEPLEJERSKEUDDANNELSEN I SILKEBORG, CAMPUS SILKEBORG

ANNE-KIRSTINE KRISTENSEN AKRI@VIA.DK BIBLIOTEKAR,  
VIA BIBLIOTEKERNE, CAMPUS SILKEBORG

Bibliotekaren skal inddrages i tilrettelæggelse af undervisning, udvikling af mål for de studerendes læring, der skal være et formelt samarbejde. De har kendskab til de studerendes forudsætninger og evaluerer af egen undervisning og medvirker til, at studerende bliver selvstændige informations søgere og – brugere, der er kritiske over for den information, de henter.

Et aktionsforskningsprojekt på VIA University College med henblik på at udvikle en almengyldig model for samarbejde mellem bibliotek og uddannelse, viser tydeligt, hvor vigtigt det er, at bibliotekarerne med deres faglige viden og kompetencer indgår i udvikling af en curriculumintegreret indsats i uddannelsen, når Informationskompetence (IL) skal være i fokus.

Projektet foregik på Campus Silkeborg og Horsens. Begge campusbiblioteker, sygeplejerskeuddannelser i Horsens og Silkeborg samt Global Engineering og Maskiningeniør uddannelserne i Horsens deltog.

## **Aktions- hvad for noget**

Aktionsforskning kan forankre ny viden i organisationen samtidig med, at den produceres. I aktionsforskning er aktørens medinddragelse i processen essentiel. Da vi arbejder med flere uddannelser, er det væsentligt med en forankring, der giver mening lokalt med fokus på at integrere IL i uddannelsernes curriculum. Metoden er kendetegnet ved at være refleksiv, fleksibel og processuel.



*Uddannelsesbibliotekarerne på arbejde.*

## **Lokal forankring**

Projektet viser, at aktørerne sidder med de samme udfordringer om at etablere et bæredygtigt samarbejde mellem bibliotek og uddannelse, så studerende udvikler IL. Denne udfordring skal der arbejdes med på forskellig vis afhængig af uddannelse og kultur. Tre forskellige, lokale processer forløber og støttes, og man mødes til fælles refleksion over aktionerne. I samarbejdet får aktørerne øje på hinandens kompetencer og på, hvordan de kan bruge og supplere hinanden. En udfordring i samarbejdet er at udvikle en fælles begrebsafklaring. Underviserne har forskellig grad af viden om IL og forskellig opfattelse af, hvad dette begreb indeholder. Desuden er der hos nogle undervisere uklarhed om, hvilke krav der stilles til dem i udvikling af studerendes IL. I samarbejdet med bibliotekarerne bliver begrebet italesat og diskuteret ud fra de forskellige fagligheders perspektiv, og en konsensus udvikles. Aktørerne fortæller, at en fælles indsats om udvikling af dokumenter, hvor IL beskrives, øger kvaliteten af studerendes læring og tydeligheden af, hvad der forlanges af studerende.

### **Vi må vide noget mere**

Bibliotekarerne oplever, at deres faglige bidrag ind i uddannelsen afhænger af adgang til viden fra uddannelsen og mulighed for at sætte eget fingeraftryk. De oplever, at studerende har problemer med at se en mening med undervisningen. De oplever også, at det er vigtigt at kende til studerendes forudsætninger for at give dem passende udfordringer og for at vide, hvad de kan bygge ovenpå. Bibliotekarerne efterlyser viden om udbyttet af undervisningen gennem adgang til undervisningsevalueringer og studerendes opgaver. Denne feedback kan kvalificere deres undervisning og vejledning af studerende.

*”Og så søger vi at tage fat i det, og lytter til evalueringer, hvor studerende siger, hvorfor har I ikke sat fokus på udenlandsk litteratur noget før, vi føler ikke vi er klædt på”.*

### **Et værdifuldt samarbejde**

Det bliver klart for bibliotekarerne, hvor værdifuldt samarbejdet med underviserne er for deres pædagogiske udvikling, når de underviser i klassen. Underviserne opleves som en god støtte og sparringspartner til at diskutere pædagogiske dilemmaer, som f.eks. at holde fast i en målsætning for undervisningen, når studerende enten sækker bagud eller keder sig og viser frustration. Det bliver tydeligt for underviseren, hvilken faglighed bibliotekaren besidder, og hvordan den kan trækkes på i undervisning og vejledning.

*”Jeg tog fat i det om referencer, litteraturangivelse og litteratursøgning”*

### **Samarbejd med de rette**

Bibliotekarerne oplever et tydeligt behov for at kunne samarbejde præcis med de undervisere, der er knyttet til et kursus eller modul, hvor de underviser, for at deres undervisning bliver en del af en større helhed. Nogle sidder med en oplevelse af, at de blot sættes på skemaet, der hvor der er plads.

*”Nu er der faktisk et samarbejde med dem, der faktisk står og underviser, ...og det tænker jeg da er en klar forbedring, vi får indholdssiden i spil på en helt anden måde”*

På trods af, at der tidligere har været samarbejde mellem uddannelserne og bibliotekerne, oplever aktørerne, at et formaliseret samarbejde er nødvendigt. Et uformelt samarbejde er meget personafhængigt og overlever på baggrund af personlige relationer, det er dynamisk og fleksibelt. Alle har oplevet et godt samarbejde med underviserne, men det mangler en fast ramme. En formel struktur skaber kontinuitet, stabilitet og gennemsigtighed, det giver bedre

mulighed for at skabe, dele og forankre nye initiativer i en institution. Det ses som nødvendigt, at der er en person i samarbejdet, der har overblik over hele uddannelsen og har et dannelsesmæssigt perspektiv. Samtidig med at der er en ad hoc samarbejdspartner, der har kendskab til den konkrete sammenhæng, bibliotekarens undervisning indgår i.

### **Handel lokalt**

De tre aktioner er meget forskellige. På én uddannelse er IL fuldt integreret i et samarbejde mellem bibliotekar og enkelte undervisere, men bestræbelserne om udvikling af IL er ikke spredt, så alle i organisationen føler ansvar. På to uddannelser underviser bibliotekarerne i informationssøgning uden sammenhæng til anden undervisning, på den sidste uddannelse er man i færd med at curriculumintegrere IL samtidig med, at den implementeres i uddannelsen.

Aktørerne oplever, at de i aktionsforskningsprocessen skaber produkter samtidig med, at der sker en implementering. De involverer kolleger i processen og indhenter nødvendig information for at sikre præcision, progression og accept af initiativer. Det bliver tydeligt, at aktionerne får konsekvenser for andre dele af uddannelsen, for underviserne og bibliotekarerne. Det breder sig som ringe i vandet.

*”Og det er omsiggribende, det betyder, at vi skal have snakket med alle underviserne. For det får konsekvenser for andre moduler”*

### **Ledelsen må på banen**

Ledelsesforankring er vigtigt i enhver forandrings- og implementeringsproces. Lederne på uddannelserne og bibliotekerne er interesserede, involverede i og støtter processerne, hvilket opleves positivt. Det ses, at vejen fra processens produktudvikling og implementering er kortere og en succesfuld implementering mere sandsynlig. Det er vigtigt, at alle er med og skal med, når studerende skal opfylde samfundets behov for udvikling af IL. Siger man ja til at curriculumintegrere IL i de videregående uddannelser, som anbefalet af mange, koster det ressourcer på alle niveauer for både bibliotek og uddannelse.

### **Bibliotekaren som pædagog**

Projektet understøtter en udvikling, der er i gang på biblioteksområdet, hvor bibliotekaren har en langt mere pædagogisk profil end tidligere, hvor service overfor brugerne var i højsædet. Underviserens rolle er at støtte studerende til at opdage deres videnskul, og udfordre dem på at reflektere over og anvende information kritisk. Bibliotekarens rolle er at lære studerende at blive selvstændige informationssøgere og – brugere, der er kritiske overfor den information, de henter. Det er en uundværlig pædagogisk faglighed, der skal udvikles. ●